

Hygiëne staat voorop in Ros

Een gezonde lelieteelt lijkt meer dan ooit een uitdaging. De virusdruk maakt het essentieel om schoon te beginnen en verspreidingsrisico's te mijden. Maar hoe doe je dat? De tien kwekers van Roselily investeerden in een virusvrije kas. Voor het tweede jaar staat hier uitgangsmateriaal opgeplant en wordt er gewerkt volgens een streng hygiëneprotocol. De investering is groot, maar moet zich 'eenvoudig' terugverdienen.

Tekst: Jeannet Pennings
Fotografie: René Faas

Eerst aanbellen om binnen te komen, dan over de deurmat met desinfectiemiddel en vervolgens de handen ontsmetten. Pas dan mag je het complex van Roselily aan de Schorweg in Breezand betreden. Althans, de verwerkingsschuur, want de kas kent een strikter protocol. Zo blijkt als bedrijfsleider Ronald Timmer – een van de weinigen met een sleutel – de vergrendelde kasdeur opent. Deze geeft toegang tot een luchtsluis waar witte overalls, laarzen en overschoenen moeten worden aangetrokken. En dan nog... "Alleen 'nuttig bezoek', zoals een adviseur of controleur, krijgt toegang", vertelt Timmer. "Zelfs de leden van Roselily komen niet in de kas." Het is duidelijk dat alles hier draait om het uitsluiten van besmettingsgevaar.

Uiteindelijk gaat het de leden van Kwekersvereniging Roselily om ziektevrij plantgoed. De toenemende virusdruk – met name PIAMV – heeft voor een versnelde behoefte aan een

virusvrije kas gezorgd. Die werd gevonden in het complex van Ronald Timmer. "Wij hebben hier altijd een bloemenkwekerij gerund met lelies als hoofdteelt. Toen de snijbloemeteelt niet meer rendabel bleek en het bedrijf te koop kwam, vond Roselily hierin een rela-

Roselily

Kwekersvereniging Roselilies is in 2008 opgericht met als doel gevuldbloemige lelierassen uit het verdelingsprogramma van maatschap De Looff uit Koudekerke professioneel te vermeerderen en, samen met CNB en kopers, te vermarkten. De kwekersvereniging is bij CNB ondergebracht. Tien bedrijven uit het Noordelijk Zandgebied zijn aangesloten: Boltha bv, Harm Peter Duineveld, Gouwenberg, Fa. W.W. van Haaster & zn, Kesteloo Bloembollen bv, fa. J. Th. Kreuk en Zn, W.Th. Langelaan en Zonen bv, W. van Lierop & Zonen bv, Meelébo bv en Westend Bulbs bv. Inmiddels zijn al acht cultivars met succes in de markt gezet, te weten 'Isabella', 'Carolina', 'Elena', 'Felicía', 'Natalia', 'Annika', 'Belonica' en 'Thalita', allen kwekersrechtelijk beschermd.

tief moderne kas. In de achtertuin, want alle aangesloten kwekers komen uit deze omgeving." Eind 2013 werd het bedrijf aan Roselily verkocht en Timmer werd aangesteld als bedrijfsleider. Zijn ervaring met Zantedeschia-weefselkweek opkweken tot plantgoed kwam goed van pas.

KORTE LIJNEN

Vervolgens start een traject waarin het bedrijf virusvrij gemaakt moet worden. "Het bedrijf komt volledig op z'n kop te staan", vertelt Timmer. "We hebben daar de winterperiode voor gebruikt." Eerst is de kachel er uitgesloopt, omdat de kas in de winter niet gebruikt wordt. Vervolgens is insectengaas voor alle luchtramen geplaatst en is een toegangsluis ingebouwd. Timmer legt uit: "Buiten is 'gevaarlijk gebied' en de schuur zien we als 'grijze zone'. De sluis voorkomt luchtverplaatsing naar de weefselkweekkas."

Na de verbouwing en schoonmaakbeurt is het Roselily-complex volledig gedesinfecteerd. "Het desinfecteren van de kas – en de overige bedrijfsruimten en materialen – herhalen we ieder jaar, zo kort mogelijk voor het plantseizoen. Daarnaast worden alle bakken gewassen en daarna gestoomd met een mobiele installatie. Met stoom dood je alles. Zo hebben we vooraf ook de ondergrond in de kas gestoomd alvorens gronddoek aan te brengen, en zijn alle hittebestendige materialen het eerste jaar gestoomd. Materialen die niet tegen de stoomhitte konden, zijn gedesinfecteerd met een ontsmettingsmiddel."

TESTKAS AFZONDERLIJK

Er is bewust gekozen voor een afzonderlijke testruimte waar Roselily-cultivars uitvoerig worden getest. "We willen zoveel mogelijk van een soort weten, voordat we gaan

elily-kas

vermeerderen. Zo hopen we zo snel mogelijk de marktkansen van een soort te kunnen inschatten. Enerzijds proberen we zoveel mogelijk markt informatie bij exporteurs, broeiers en bloemenhandelaren vandaan te halen, anderzijds vergaren we gegevens uit de testkas. Deze is geschikt om het hele jaar door elke week te kunnen planten. Op dit moment staan er ruim twintig cultivars opgeplant waarvan zes commerciële soorten, de rest betreft potentiële nieuwe rassen. Voor de opplantingen in de testkas gebruiken we uitsluitend leverbare bollen met een virusvrije herkomst. Korte lijnen zijn belangrijk.”

.....
‘Betrouwbaarheid en
stabiliteit, maken het de
investering waard’
.....

Die korte lijnen zijn terug te vinden in het productieproces. In de kas beschikt Roselily over een virusvrije stock. Dit zijn de bollen van onder maat 5 die het jaar ervoor niet geschubd zijn. “Hier kunnen we ten alle tijden op teruggrijpen en van schubben”, vertelt Timmer. “Heb je dat niet, dan moet je opnieuw beginnen met weefselkweek wat duur is en tijdrovend.” De bollen ‘onder 5’ worden als eerste geplant, daarna volgt het weefselkweekmateriaal. “Zodra de koelperiode erop zit, kunnen we gaan planten. Die periode loopt van maart tot juni. Als laatste planten we de bollen op schub. Dat zijn de weefselkweekbollen van vorig jaar boven bolmaat 8. Alles van bolmaat 5 tot 8 wordt buiten opgeplant bij Van Haaster, een van de Roselily-kwekers waar uitsluitend plantgoed wordt geteeld om contact met ‘oudere’ partijen te voorkomen. “Vergelijk het met een pootgoedteler”, zegt Timmer.

MEERKOSTEN

Roselily werkt nauw samen met Aad Prins voor teelttechnisch advies. “De aangesloten bollenkwekers hebben geen verstand van weefselkweek en kasteelt, vandaar dat voor deze opzet is gekozen”, vertelt Timmer. Dat een en ander een flinke financiële investering vraagt, laat zich raden. “De overtuiging van Roselily is dat het leidt tot kwaliteit, betrouwbaarheid en stabiliteit, dat moet opwegen tegen de meerkosten die gemaakt worden.

Ronald Timmer: ‘Alleen ‘nuttig bezoek’ mag weefselkweekkas betreden’

Uitval door ziektedruk in partijen later in het proces is duurder.”

Aan Timmer de uitdaging om succes te boeken met het werken onder gecontroleerde omstandigheden. “Hygiëne is daarbij het allerbelangrijkste”, benadrukt hij. “Naast genoemde maatregelen, worden tijdens het planten en de verwerking na elke partijwisseling de machines ontsmet.” Of alle inspanningen het gewenste resultaat opleveren, is volgens Timmer nog lastig te zeggen. “Er staat pas voor het tweede jaar opplanting in de kas, maar veelbelovend is het zeker. En het is leuk om te doen. De combinatie weefselkweek en bloementeelt in de testkas zorgt voor een mooie afwisseling. Bovendien leidt het tot intensieve contacten in de hele keten van veredeling tot bloemenhandel. Een mooi proces.”

PREMIUM VARIETIES

Premium Varieties is een online platform waar broeiers alle informatie kunnen vinden over de onderscheidende rassen die bij CNB zijn ondergebracht. De website www.premium-varieties.com vormt de basis met actueel nieuws, interessante artikelen, video's en teelttechnische informatie. Ook videomateriaal van Ronald Timmer van Roselily is terug te vinden op de website.